

จดหมายข่าวสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เล่าแจ้งแถลงข่าว

ฉบับที่ 4 > เดือนกรกฎาคมและสิงหาคม พ.ศ. 2565

อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “เสริมทักษะบุคลากรในการทำงานอย่างมีความสุข สำหรับข้าราชการใหม่” รุ่นที่ 1 ประจำปี 2565

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยโครงการวิจัยเสริมสร้างความรอบรู้สุขภาพในองค์กรภาครัฐสำหรับข้าราชการ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “เสริมทักษะบุคลากรในการทำงานอย่างมีความสุข สำหรับข้าราชการใหม่” รุ่นที่ 1 ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 4-6 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 การอบรมครั้งนี้ก่อให้เกิดความรู้และทักษะเพื่อกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวในการทำงานอย่างมีความสุข และก่อให้เกิดความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ สามารถวางแผนการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าว

สิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม คือ แนวทางแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการพัฒนาที่ส่วนราชการจัดดำเนินการให้หรือการพัฒนาตนเอง โดยรู้จักเลือกการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายและแผนการพัฒนาดตนเองที่ตนเองกำหนดไว้

งานเสวนา เรื่อง “ชาติพันธุ์ การเมือง กับมานุษยวิทยาสาธารณะ”

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม เข้าร่วมงานเสวนา เรื่อง “ชาติพันธุ์ การเมือง กับมานุษยวิทยาสาธารณะ” เป็นส่วนหนึ่งของงานประชุมวิชาการมานุษยวิทยา “วิธีวิทยาทะลุกรอบ” เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 ณ ห้องประชุม 402 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การจัดงานเสวนาครั้งนี้พูดถึงปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยและร่วมสร้างสังคมใหญ่มาด้วยกัน แต่กลับถูกมองว่าเป็น “คนอื่น” และยิ่งขาดแคลนสิทธิขั้นพื้นฐานหลายประการ ทำให้นักมานุษยวิทยาและนักวิชาการทางสังคมศาสตร์ สาขาต่างๆ ศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจนิยามและการประกอบสร้างความหมายของความเป็นชาติพันธุ์ รวมทั้งพยายามหาวิธีวิทยาใหม่ๆ ในการทำงานข้ามศาสตร์ ข้ามภาคส่วน รวมทั้งทำงานผลักดันนโยบายที่เอื้อต่อการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น และเกิดการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้ร่วมเสวนาประกอบด้วย ผศ.ดร.ดำรงพล อินทร์จันทร์ ผศ.ดร.ประสิทธิ์ ลิปิธิชา รศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย ดำเนินรายการโดย คุณอภิรักษ์ ธรรมเสนา

สิ่งที่ได้จากการร่วมงาน คือ การขับเคลื่อนนโยบายที่ค่อยๆ พัฒนาไปตั้งแต่มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ชาวกระเหรี่ยง และการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นถึงวิธีวิทยาที่ขยายผลจากงานด้านวิชาการสู่ความเข้าใจที่กว้างขึ้นของสาธารณะ รวมทั้งความเข้าใจจุดแข็งและข้อจำกัดในการร่วมกันระหว่างภาควิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และภาคนโยบาย

รายการโทรทัศน์ “ตรงประเด็น” ตอน 12 ปี จาก “มติ ครม.” ถึง “กฎหมายชาติพันธุ์”

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม ร่วมพูดคุยในรายการ “ตรงประเด็น” ตอน 12 ปี จาก “มติ ครม.” ถึง “กฎหมายชาติพันธุ์” เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 จัดโดยสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส การร่วมรายการครั้งนี้ทำให้ชาวกะเหรี่ยง เพราะหลายกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังเผชิญอยู่กับปัญหาเดิมๆ การพูดคุยในรายการจึงชวนมองไปถึงโอกาสและแนวทางข้างหน้า ในโอกาสครบ 12 ปีของมติ ครม.ดังกล่าว และในโอกาสที่วันที่ 9 สิงหาคมของทุกปีเป็นวันสากลว่าด้วยชนพื้นเมืองโลก อย่างไรก็ตาม ใดก็ดี โครงสร้างในระดับกฎหมายที่ยังมองข้ามความซับซ้อนของระบบจัดการร่วมตามจารีตประเพณีของชุมชน และระบบการใช้ประโยชน์เชิงหมุนเวียนในพื้นที่ป่าและทะเล ทำให้การทำมาหากินของชาวบ้านถูกมองว่าเป็นอุปสรรคกับการอนุรักษ์ ทางออกคือการเปิดโอกาสเชิงนโยบายให้มีการทดลองวิถีเช่นนี้ในแนว Sandbox และมีงานวิจัยที่ติดตามประเมินความยั่งยืนจากมุมมองข้ามศาสตร์

รายการวิทยุ “นับเราด้วยคน” ตอน “ชีวิตแรงงานนอกระบบในยุควิกฤตของแพง”

ดร.บวร ทรัพย์สิงห์ นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยสังคม ร่วมพูดคุยในรายการวิทยุ “นับเราด้วยคน” ตอน “ชีวิตแรงงานนอกระบบในยุควิกฤตของแพง” เมื่อวันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ ผ่านสถานีวิทยุ FM 105 MHz. โดยมีนายปรีชา ไทยสงเคราะห์ ประธานสหพันธ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ร่วมรายการ การร่วมรายการครั้งนี้เป็นการนำเสนอสถานการณ์ผลกระทบที่แรงงานนอกระบบได้รับในปัจจุบันจากอัตราเงินเฟ้อส่งผลให้ต้นทุนการประกอบอาชีพเพิ่มสูงขึ้นจากราคาพลังงาน และราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงแนวโน้มการแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อซึ่งอาจสร้างอุปสรรคสำคัญกับการช่วยเหลือคนทำงาน ภาระหนี้สินของคนทำงานที่กำลังผ่อนชำระอยู่ และส่งผลให้การฟื้นฟูชีวิตและงานของคนทำงาน ผู้สูงอายุ และผู้มีรายได้น้อยทำได้ยากลำบากขึ้น

สิ่งที่ได้จากการร่วมสัมภาษณ์ คือ แนวทางการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนในระยะสั้น เช่น 1) การสนับสนุนให้ทุกคนมีงานทำ มีรายได้เลี้ยงครอบครัวอย่างมีศักดิ์ศรี โดยการลดเงื่อนไขกฎเกณฑ์ที่ยุ้งยากกับการทำมาหากิน 2) การแก้ไขปัญหาพร้อมพื้นฐานของคนทำงานและผู้มีรายได้น้อย เช่น ปัญหาหนี้สิน เงินทุนประกอบอาชีพ ปลอดภัยเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของแรงงานและผู้ประกอบการรายเล็กที่ใช้น้ำมันและแก๊สหุงต้ม (เช่น จักรยานยนต์รับจ้าง แท็กซี่ รถโดยสารสาธารณะ หาบเร่แผงลอย) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนทำงานได้มีโอกาสรวมกลุ่ม เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เหมาะสม 4) สนับสนุนให้คนทำงานสามารถเข้าถึงการพัฒนาทักษะ ตลาด เทคโนโลยีที่จำเป็น มีความมั่นคงทางรายได้ รูปแบบการจ้างงานที่เป็นธรรม ความปลอดภัยในงาน การออม และสวัสดิการที่เหมาะสม

รายการวิทยุ “รอบตัวเรา” ตอน “ลูกจ้างทำงานบ้าน”

ดร.กึ่งกาญจน์ จงสุขไกล นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยสังคม ร่วมพูดคุยในรายการวิทยุ “รอบตัวเรา” ตอน “ลูกจ้างทำงานบ้าน” เมื่อวันอาทิตย์ที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 จัดโดยสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านสถานีวิทยุ FM 101.5 MHz. การร่วมรายการครั้งนี้เป็นการสื่อสารให้สังคมได้รับรู้และมีความเข้าใจต่อผู้ที่เป็นแรงงานนอกระบบกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน รวมถึงประเด็นข้อเสนอที่เป็นความต้องการของลูกจ้างทำงานบ้านสู่การรับรู้ของสาธารณะ และการพัฒนาโจทย์วิจัยที่เกี่ยวกับผู้ที่เป็นแรงงานนอกระบบกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้านให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

โครงการวิจัยแหล่งทุนภายนอก

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานโครงการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 6 โครงการ ดังนี้

1. โครงการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565 และ ประเด็นคุณธรรมสำหรับอนาคต หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย งบประมาณสนับสนุนจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) รวบรวมข้อมูล/วิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ในดัชนีชี้วัดคุณธรรมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตสาธารณะ กตัญญู และเครื่องมือการสำรวจต้นทุนชีวิต รวมทั้งตัวชี้วัด/เครื่องมืออื่นๆ ของศูนย์คุณธรรม 2) ทบทวนมิติของสถานการณ์คุณธรรมในสังคม และประเด็นคุณธรรมที่เกิดขึ้น ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของสังคมไทย และนำเสนอภาพรวมสถานการณ์คุณธรรม และประเด็นสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2565 และ 3) นำเสนอแนวโน้มอนาคตของพฤติกรรมคนในสังคม ที่มีผลต่อสถานการณ์คุณธรรม โดยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนทางดำเนินนโยบาย ตลอดจนเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป

2. โครงการเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมพัฒนาพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมชาวเลและจัดการปัญหาไร้รัฐชุมชนมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย งบประมาณสนับสนุนจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) เก็บข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับชุมชนมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ ก่อนที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์จะปิดไม่ให้นักท่องเที่ยวจากภายนอกเดินทางเข้าพื้นที่ 2) ประมวลผลข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันสภาพในพื้นที่ จุดแข็งจุดอ่อน ปัญหา และการดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง และเพื่อวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมหลังจากที่เกาะเปิดอีกครั้งในช่วงเดือนตุลาคม 3) เก็บข้อมูลครัวเรือนมอแกนประมาณ 80 หลังโดยใช้แบบสอบถาม ในประเด็นการอยู่อาศัย ทำมาหากินการศึกษา สาธารณสุข และมุมมองต่ออนาคต และ 4) ประสานความร่วมมือ และดำเนินงานแก้ไขปัญหาวามอแกนไร้รัฐและพัฒนาสถานะบุคคล โดยการลงพื้นที่และทำงานร่วมกับกรมการปกครอง สำนักงานทะเบียนอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. โครงการกลไกเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยาระดับภาค หัวหน้าโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกสัชกรหญิง ดร.นิยดา เกียรติยิ่งอังศุลี งบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) สนับสนุนกลไกเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยาระดับภาค โดยการขยายเครือข่ายในพื้นที่ พัฒนาต่อยอดกลไกเพื่อเป้าหมายความยั่งยืน 2) จัดการความรู้ ศึกษาวิจัยเฉพาะกิจ สรุประบบการถอดบทเรียนการทำงานของ กพย. และภาคี เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบยาใหม่ ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นช่องว่างการเปลี่ยนแปลง จัดทำรายงานสถานการณ์ระบบยาจากพื้นที่ และพัฒนาข้อเสนอทิศทางการทำงานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนผ่านของระบบ และ 3) ขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับระบบยา 4 เรื่อง (ได้แก่ ยาชายแดน เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ การใช้ยาอย่างสมเหตุผล และการเข้าถึงยา)

4. โครงการจ้างที่ปรึกษาติดตามและประเมินผลโครงการตามแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน หัวหน้าโครงการ ดร.มนทกานต์ จิมมามี งบประมาณสนับสนุนจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) จัดทำแนวทางการติดตามและประเมินผลโครงการตามแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 2) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และให้ทราบถึงความสอดคล้องของโครงการตามแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กับนโยบายรัฐบาลและแผนในระดับต่างๆ ตลอดจนปัญหา ข้อจำกัดของการดำเนินงานระดับความสำเร็จหรือคลาดเคลื่อนของโครงการตามแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และให้มีแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นต้องใช้ในการติดตามและประเมินผล รวมทั้งแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ 3) ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการติดตามและประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

5. โครงการงานจ้างที่ปรึกษาเพื่อวิจัยสถานการณ์และแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หัวหน้าโครงการ ดร.สุรางค์รัตน์ จำเริญพล งบประมาณสนับสนุนจากธนาคารออมสิน โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเงินทุนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 2) วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมาตรการที่ธนาคารออมสินได้ดำเนินการในการลดความเหลื่อมล้ำ (ช่วยเหลือให้เกิด) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 3) วิเคราะห์สถานการณ์การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในปัจจุบัน วิเคราะห์และประมาณการกลุ่มผู้ที่ยังเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถานการณ์ พฤติกรรมหรือลักษณะการก่อนหน้า ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมไปถึงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัย/สาเหตุ/แรงจูงใจในการก่อนนั้นอกระบบและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ 4) กำหนดข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทาง/แผนงาน/กลยุทธ์เชิงรุกในการดำเนินงานของธนาคารออมสินหรือลักษณะผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ในการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

6. โครงการ Indigenous and Local Knowledge (ILK) Scoping Activities for the Thailand National Ecosystem Assessment หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย งบประมาณสนับสนุนจาก The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) โครงการมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ของชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นบริเวณชายฝั่งทะเลและเชื่อมโยงกับการประเมินระบบนิเวศระดับชาติของไทย และ 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นบริเวณชายฝั่งทะเลรวมทั้งองค์กรภาคี ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการติดตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ